

D · N
7/5 1957

Nytt läge kring atomvapnen

Bestämda, om också otydligt formulerade, uppgifter från det amerikanska försvarsdepartementet ger vid handen att Sverige, liksom Atlantpaktstaterna, redan i fredstid kan erhålla vissa robotvapen som kan utrustas med atomladdningar. Närmast gäller det kanoner eller utskjutningsanordningar med projektiler av den typ som kan förses antingen med en konventionell eller en atomladdad stridspets. Däremot kan vi inte, lika litet som USA:s allierade, få tillgång till själva atomladdningarna annat än i händelse av krig, för så vitt inte den amerikanska kongressen ändrar den lag som förbjuder en dylik export under fredstid.

Hela atomvapenfrågan kommer därmed i ett nytt läge. De väldiga fördelar vi skulle vinna genom att begagna de möjliga vapnen som efter allt att döma står till buds är uppenbara. Eljest måste vi vänta tills den svenska produktionen av atomvapen kommer i gång; vi står då utan de moderna stridsmedlen under en tid av åtta eller tio år. Inköp från USA skulle inom en snar framtid ge förutsättningar för de förberedelser och övningar som är nödvändiga för användning av atomprojektiler. Vi skulle få de apparater och den praktik som krävs för projektilernas bruk och kunde i händelse av krig påräkna att omedelbart erhålla också laddningarna. Från försvarssynpunkt bleve vi fortfarande sämre ställda än Atlantpaktens stater — eftersom dessa har löfte om amerikansk hjälp och har atomprojektilerna lagrade inom räckhåll — men vi bleve ojämförigt bättre ställda än nu, då vi saknar tillgång till de — enligt alla

uppfattning — väsentliga stridsmedlen.

I Dagens Nyheter har vi gång efter annan sedan länge frågat om inte regeringen kan höra sig för i USA om möjligheten att få dessa vapen. Svaret i den socialdemokratiska pressen har varit att denna idé är förflugen, att USA under inga förhållanden skulle vilja sälja oss vapen av detta slag. Nu kan denna förflugna och undvikande metod irriterat längre begagnas. I stället skriver Morgon-Tidningen, under ett hänfullt omnämnande av uppgifterna från USA, att den svenska regeringen nog inte reflekterar på ett erbjudande. Först säger man alltså månad efter månad att vi inte kan få atomvapen, och då detta visas vara oriktigt svaras att vi inte vill ha atomvapen. Ja, regeringsorganet förklarar till och med att om propagandan för de nya stridsmedlen fortsätter, kan följden bli att de härskande rent av skära ned det försvar vi redan har. Man hotar med att minska det försvar som socialdemokratin liksom alla andra partier ansett oundgängligt om inte kravet på anskaffande av nya och bättre vapen tystnar. Så tillåter man sig att skriva i en fråga som, det förnekar dock ingen, gäller Sveriges existens som nation och alla svenska människors frihet.

Ett inköp av detta slags vapen från USA skulle inte vara något brott mot den praxis i fråga om vapenimport som vi hittills följt. En mängd stridsmedel av den största betydelse, stridsvagnar, radaranordningar och flygplan, har inköpts från utlandet. Varför skulle vi då tveka att köpa de vapen som är än mera viktiga, än mera oundgängliga?

Svaret blir naturligtvis att Sverige inte, av moraliska skäl, bör delta i något atomkrig. Detta ständigt upprepade svar rymmer en serie tanklösa eller orimliga antaganden. Det avgörande är att det inte ankommer på oss att avgöra om deltagandet i ett atomkrig. Vi angriper ingen om vi inte blir anfallna, vi har ingen avsikt att

använda atomvapnen om inte angriparen hotar med dessa vapen. Det är främst för att avskräcka från anfall som dessa vapen skulle vara av värde. Har vi inte vapnen kan en fiende med atomvapen — och Ryssland har atomvapen och skryter ständigt med dem — på kort tid och med ringa kostnader slå ned oss på grund av vår hopplösa underlägsenhet. Det förhållandet måste vara en lockelse till angrepp, till ett hot om angrepp med vapen som vi inte kan bekämpa. Har vi atomvapen bortfaller den lockelsen; utsikten att vi skall få vara i fred ökas; ett isolerat angrepp och ett speciellt mot oss riktat angrepp i händelse av ett allmänt krig minskas. Talet om att vi inte "bör delta i ett atomkrig" som skäl mot anskaffande av atomvapen är så slarvigt att det borde kunna avvisas från all vettig debatt.

Det är ett ohyggligt ansvar regeringen ådrar sig om den vägrar att ens ta upp frågan om inköp och införsel av dessa vapen. Det innebär att vi för en lång följd av år blir det mest utsatta landet i världen — utom det vid Ryssland halvt bundna Finland — som saknar tillgång till de viktigaste stridsmedlen. Naturligtvis kan en sådan politik lyckas — det kan bli lugn och fred i världen under dessa år. Men om det inte blir det, om vi blir tvungna att vika för en påtryckning eller

en hotelse, om vi blir föremål för en isolerad attack, om vi blir krossade vid inledningen av ett allmänt krig, faller skulden, en stor del av skulden, på den blandning av optimism, lättsinne och rädsla för att handla som statsledningen visat. Och här är Sveriges socialdemokrati nästan ensam i Västeuropa; den politik som våra socialdemokrater bekämpar eller i varje fall inte främjar ter sig som den självklart riktiga för socialdemokraterna i Norge och Danmark, i England och Frankrike, i Holland och Belgien. Skall också de stämplas som krigshetsare eller som förluskade i atombomber?

Självfallet måste vi bevara ett så k konventionellt försvar. Men vi arbetar med skygglappar om vi inriktar vår debatt på detaljer inom detta försvar och undviker frågan om atomvapen. Med atomvapen är vårt försvar starkt, eller åtminstone så starkt vi kan få det under bevarande av neutraliteten, utan atomvapen är det svagt, svagt på gränsen till värdelöshet, det är det väsentliga och ostridiga. Att sända våra trupper till strid, att egga vår befolkning till segt motstånd, men vägra att skaffa de vapen som angriparen har och med helt fördömda verkan kan bruka mot den som inte har dem, det kan inte gärna vara god moral — borgerlig eller socialistisk eller svensk.